

певања, у „оригиналном“ облику, спретно су поређани уз „милозвучније“, мелодичне, аранжмански атрактивне нумере, у брижљиво урађеној, мање или више стилизованој верзији. Тиме је цело издање постало „питкије“ за ширу слушаачку публику, а сва етнологска и етнокорелогска објашњења, у том контексту, доносе „занимљивости“ које могу да привуку нове поклонице грчког фолклора.

Необично је, међутим, да у приложеној књижици готово уопште не налазимо коментаре који би се од-

носили на музичку компоненту представљених песама и игара. Музика тако остаје као усамљена, готово скрајнута компонента свега представљеног у књижици, као да се подразумева да она „говори сама собом“. С обзиром на слојевитост и богатство представљене музичке грађе, сматрамо да она, у односу на исцрпно описане обреде, обичаје и плес, заслужује коментар на овако репрезентативно опремљеном и амбициозно замишљеном аудио издању.

Јелена Јовановић

Василије Ђ. Крестић: *Бискуп Штросмајер у светлу нових извора*, Прометеј, Нови Сад, 2002, 90 страна

Године 1999. у Загребу је објављена књига *Korespondencija Josip Juraj Strossmayer – Serafin Vanutelli 1881–1887*, коју су приредили Јосип Балабанић и Јосип Колаковић. Пошто је ријеч о тајној дипломатској преписци, она досад није била доступна науци, а њено објављивање од великог је значаја за освјетљивање личности бискупа Штросмајера.

Академик Василије Ђ. Крестић је у осврту на ову преписку, највише пажње посветио оним питањима која су заокупљала пажњу ђаковачког бискупа, а о којима је папском нунцију у Бечу, писао искрено и прикривено од јавности. Послије кратког *Увода*, у књизи

Бискуп Штросмајер у светлу нових извора, слиједи поглавља: *О конкордату са Србијом и Црном Гором* (стр. 9–55), *О Штросмајеровом кроатоцентризму, аустрофилству и католицизму* (стр. 57–65) и *О антијудаизму бискупа Штросмаје-*

ра (стр. 67–76). Књига завршава *Закључком*, који је преведен на француски и енглески језик.

Кључно питање за бискупа Штросмајера, у вези са Србијом и Црном Гором, било је склапање конкордата са објема српским државама. По оцјени професора Крестића, Штросмајер је настојао да у Србији и Црној Гори учврсти римокатолицизам, а да Српску православну цркву, посредством уније, подреди папи. У складу с тим водио је упоредне преговоре са представницима Србије и Црне Горе и показао изузетну упорност, која се на крају исплатила само у случају Црне Горе, с којом је конкордат склопљен 1886. (Конкордат са Србијом потписан је тек 1914, девет година послје бискупове смрти). Професор Крестић оцјењује да је бискуп Штросмајер у вјерском погледу био веома искључив и да су за њега православни Срби „би-

зантинци, шизматици и расколници“ (стр. 10). Начин на који је краљ Милан разговарао с њим, приликом једног сусрета у Београду, Штросмајеру је „заударо на бизантизам“ (стр. 47).

Из преписке са Ванутелијем види се да је Штросмајер, иако поријеклом Нијемац, наступао кроатоцентрично и да је интересе Хрвата и Хрватске усклађивао са интересима Римокатоличке цркве, којој је био крајње одан. Помоћу Аустрије желио је да ојача Хрватску, између осталог и тако што ће јој припојити Босну и Херцеговину. Сматрао је да „босанска бискупија истински и стварно припада Хрватској“ (стр. 62.), па би Римокатоличка црква требало да припреми терен за физичко заузеће ових покрајина, а неизоставно би дошло на ред и превођење босанско-херцеговачких муслимана у римокатолицизам.

Професор Крестић сматра да ђаковачког бискупа „није одликовала верска толеранција и хришћанска љубав, већ римокатоличка ускогрудост и искључивост“ (стр. 63.). Осим према Србима, Штросмајер је гајио изузетну нетрпељивост и према Јеврејима, који су за њега „најгора пљева“ (стр. 68.), „ку-

га и најгора зараза“ (стр. 70.) или једноставно „зли Жиди“ (стр. 75.). С обзиром на то да је бискуп Штросмајер извршио велики утицај, не само на савременике, већ и на потоње генерације Хрвата, професор Василије Ђ. Крестић с разлогом поставља питање о томе „колико је Штросмајеров антијудаизам оставио дубоког трага у Хрватској римокатоличкој цркви и у хрватском друштву у целини?“ (стр. 76.).

Нема сумње да је овом књигом у великој мјери освјетљена личност бискупа Штросмајера, нарочито кад је ријеч о његовом југословенству. Наиме, Штросмајерова политика зближавања Срба и Хрвата имала је, као крајњи циљ, превођење православних Срба у римокатолицизам. Он се управо из тог разлога залагао за богослужење у Римокатоличкој цркви на старословенском језику, а не због неког југословенског осјећања. Бискуп Штросмајер је, дакле, био далеко од истинске југословенске мисли, а сва размишљања у науци по том питању, окончана су овом књигом Василија Ђ. Крестића.

Горан Латинковић

Ричард Клог (Richard Clogg): *Историја Грчке новог доба (A concise history of Greece)* Београд, CLIО, 2000

Књига оксфордског професора Ричарда Клога *Историја Грчке новог доба* представља драгоцен допринос модерној историографији, и посебно балканолошким студијама. Иако сажета, није лишена систематичности и дубинске анализе најважнијих појава и процеса у модерној грчкој повести. У питању

је комплексна и драматична приповест која обухвата раздобље од ослобођења Грчке од отоманске власти до изградње демократских институција, тј. парламентарне владе и новијих правно-политичких изазова са којима се Грчка данас суочава. Стиче се утисак да је писац објективно, са дистанце како то и